= 10an) V316

¶Dicta prima, Peregrinatio q̃ fit tpe Iubilei ad Vrbẽ, proficit ad fidei exaltationem.

POstq̃ fuero ibi, optet me & Romã uidere, Act. 19 Reuelatũ fuit ſctõ Paulo, q̃ de Hieruſalẽ pegrinaturus foret Romã, Nam dñs dixit ei, Cõſtans eſto Paule, ſicut eũ teſtificat⁹es me in Hieruſalẽ, ſic & optet Romæ teſtificari. Act. 25. Et ex hoc Paulus motus fuit Cæſarẽ appellare. Act. 22. Petro eũ ſaluatoris nr̃i mirãda p̃uiſio Btm̃ Paulũ in apl'atu gentiũ, p dexteras ſocietatis adiunxit. c. Fũdamẽta de electiõe. li. vi. Et ibidẽ. Et ſunt uerba Auguſt. in. 3. ſerm. de iſtis apl'is. Iſti ſunt p q̃s Romæ euãgelium reſplẽduit. Iſti ſunt ei⁹ p̃res, ueriq̃ paſtores. Iſti ſunt q̃ una die pro martyrio, uno loco pro gl'ia, ſub uno p̃ſecutore pro parili uirtute cõpaſſi. Vrbẽ ipſam glorioſo cruore martyrũ, Chr̃o dño cõſecrarũt. Iſti ſunt q̃ illã in hãc gloriã prouexerũt, ut ſit gens ſctã, pp'lus elect⁹, ciuitas ſacerdotalis & regia, p ſacrã B. Petri ſedẽ, caput toti⁹ orbis effecta. Exẽplo iſtoꝝ clareſcit, q̃ ecc'ia p̃ſecutionib⁹ nõ ſubmergit, ſed probat. Cũ Roma ſub tãto impatore Nerone, & alijs impatorib⁹ extingui nõ potuit, ſed martyrib⁹ protegit. Ad Ro. 1. dr̃, Fides vr̃a annũciat in uniuerſo mũdo. Ambro. Multũ profecit fides eoꝝ. Et ibidẽ in li. de exceſſ. fr̃is ca. 7. Romana ecc'ia coĩs eſt oĩbus catholicis procul dubio, et caput. Nõ ergo ſine diuina prouidẽtia, accidit, ut quũ deus oĩpotẽs terras inuiſit, tũ Roma cũctarum gẽtiũ arx eẽt & imperiũ, Vbi mox chr̃iani noĩs futuꝝ erat caput. Hinc eſt, q̃ pegrinatio ad limina Apl'oꝝ Petri & Pauli ad honorẽ dei & fidei exaltationẽ, ac ecc'iẽ Rom. primatũ, ut plurimũ, ordinat. Sic ſancti (inſtigãte deuotiõe) hũc locũ frequẽtare ſolebãt. De ſctã Vrſula & ſodalib⁹ ei⁹ cãtat ecc'ia. Relictis nauib⁹ ordinãt acies, uẽtis et ẽſtib⁹ exponũt facies, & Romã adeunt, p monaſteria fundẽtes lachrymas, trahũt ſuſpiria, cõmẽdant aĩas ſctis & redeunt. Per hãc, ſiquidẽ pegrinationẽ ſcti apl'i honorant, & deus in ipſis ſe reputat honorari. Ipſi eũ pro Chr̃i honore cõſeruãdo & dilatãdo, ſeipſos expoſuerũt ſupplicijs in uita, pariter & in morte. Ipſe ãt dñs ſe honorãtes honorare decreuit. Vñ dt. 1. Re. 2. Quicũq̃ hõ honorificauerit me, glorificabo eũ, q̃ aũt cõtemnũt me, erũt ignobiles. Et

ex hac pegrinatione fides exaltat, ex eo, ꝙ ex oibus chrianitatis finibus fideles cõfluũt ad ortũ fidei, & ad basilicã scti Petri Nũc cernit aptissime B. Petrus oronẽ illã exauditã, quã Chrs ad patrẽ suũ fudit pro eo, dicẽs. Ego rogaui pro te, ut nõ deficiat fides tua. Luc. 22. Viditq; ꝙ undiq; cateruatim ruunt fideles ppli ad ipsius basilicã, fidẽ catholicã, pfitẽtes, vñ vcꝫ, ꝙ eius fides scdm Chri rogationẽ nõ deficit, sed magis proficit manifestissimis incremẽtis. Olim uerꝫ esse poterat, qd Bernardus dicit. 3. lib. de cõsid. ad Eugenium. An nõ limina Aplorꝫ magis ambitio q̃ deuotio terit. Loquit Bernardus de illis qui Romã calcãt auaritiæ uel symoniæ cã, in assecutione pluralitatis bñficiorꝫ. Nũc ecõtrario pt dici, durãte Iubileo, ꝙ deuotio, nõ ambitio limina aplorꝫ terit, & eorꝫ basilicas frequẽtat. O q̃ credẽdũ ẽ btissimos aplos exultare cernẽtes suas basilicas a pplo chriano cũ intẽso feruore fidei, populosius & frequentius, q̃ solerẽt, & urgẽte deuotiõe accedẽtiũ, ordine nõ seruato, impetuosi frequẽtari. Nõ fuit a diebus antiqs tãta deuotio, nec tãtus fidei feruor in pplo chriano, ex q̃ gaudẽt, nõ solũ apli, sed tot etiã cœlestis exercit, & cõfundit diabolus & angeli eius. Veniam igit (inqt) Cassiodor ad sctõrꝫ corpa q̃ Chri stigmata portauerũt, ueniam ad Thimotheũ nouũ Paulũ, ad Andreã alterꝫ Petrũ, & credim nos adiuuari eorꝫ meritis. Nihil em̃ scdm Hiero. est fœlicius christiano, cui promittuntur cœlorꝫ regna, ad quæ nos perducat &c.

¶ Dicta secũda de Iubileo, q̃ ad quid nominis.

OMnia tps hñt & suis spaciis trãseunt uniuersa sub cœlo Eccl. 3. Oia em̃ suis dñt cõuenire tpibus, & hæc uis adhibẽda ẽ scribẽti, ut tpm psonarꝫq; moderator sit, Eoq; ppt instãtẽ Iubileũ ãnũ ut uiatores ad urbẽ Romã deuotiores reddãt, hoc pegrinatoriũ eis, p nouo anno dedico. Verꝫ anno dñi. 1499. regnãte Alexãdro. 6. papa, determinaui in uniuersitate Louanieñ. quãdã, ppositionẽ q̃dlibeticã de Iubileo, ex q̃ nõnulla extraxi, & huic opi interposui. In hac ergo secũda dicta a noie Iubilei inchoãdũ est, Nisi em̃ nomẽ rei sciueris, cognitio rerꝫ perit. Et Iubileus scdm Orthographos, primo dr a Iobel, q̃d scdm Hebreos dr buccina uel cornu, ab isto clangore Iubileus uocat (ut dt) Rabi Salom̃. Nã septẽ diebus

añ Iubileũ canebãt in tub in ſignũ læticiæ. Vñ Ioſue.6. Tol lant ſacerdotes ſeptẽ Iubileorꝫ tubas, q̃ꝫ uſus eſt in Iubileo. Iſydor⁹.5.li. Ethimo. Iubileus eſt Hebraic⁹ & ſermo & nũe rus, q ſeptẽnis annorꝫ hebdomadib⁹, &.49.annis cõtexit, in q̃ clangebat tubis, & iſto mõ ſcdm Io. Ianueñ. in catholico de bet ſcribi p e in antepenul'. dicẽdo Iubileus. Et Guilhelmus Bri to in opuſculo de uocabulis Bibliæ, licet dicat a Iobel, eu phoniæ tñ cã nõ dr Iobeleus, nõ em deriuatiua ſp retinẽt eaſ dẽ lras, q̃s hnt primitiua. Quidã tñ Moderni nouitatũ amato res, dicũt Iobeleus, ut Iohãnes Bohœm⁹ Auban⁹ in.2.lib. de oim gẽtiũ ritibus dicẽs. Quæ Iobeleus ſua ſpõte ferret. Quin q̃geſimo q̃q; anno, q Iobeleus dicebat, tribulib⁹ eẽnt & extra neis coia. Siſr dt M. Sabellic⁹ in.2.lib.1. Enead. Secũdo dr a Iubilo as, ul'a Iubilo qa eſt ann⁹ gaudij, ut dicet, & ſic ſcribit p i in anpenul. & indifferẽter dr, ann⁹ Iubile⁹, uel annus Iubi lei, ut patet ex decurſu uiceſimiquinti capituli Leuitici.

¶ Tertia dieta de Iubileo, q̃ ad, quid rei,

SAnctificabis annũ quinquageſimũ & uocabis remiſſio nẽ cũctis habitatorib⁹ terrę vr̃æ, ipſe eſt em Iubile⁹, Leu. 25. Sctũs Gregori⁹ octauo moral. exponẽs illud Iob, Os tuũ qppe iuſtorꝫ tũc riſu replebit, & labia tua Iubilo. Iubilum (inqt) dicim⁹, quũ tãtã lęticiã corde cõcipim⁹, q̃ tã ſermõis ef ficatia nõ explicam⁹, & tñ mẽtis exultatio hoc q̃d ſermõe nõ explicat, ore ſonat, Bñ os riſu implere dr, & labia Iubileo, qa in illa æterna patria, quũ iuſtorꝫ mens in exultatiõe rapit lin gua in cãtu laudis eleuat, q qm tm uidẽt q̃tum dicere amant, Hæc ille. Et Gerſon ſup magnifi. tracta.7, Iubil⁹ eſt gaudiũ cordis intenſum, q̃d nec retineri p̃t intus, nec foris exprimi, Iſta exultatio deſignat in anno Iubileo, inq̃ tũ eſt annus coĩs gaudij & remiſſiõis, Et ſi obijciat, ann⁹ iſte eſt remiſſionis & pœnitẽtiæ, qũo ergo dici poterit Iubilei & gaudij, tũc em eẽt potius gemendũ q̃ gaudẽdũ, Ad hoc dr, q iubilatio iſtius an ni nõ eſt oppoſita dolori pœnitẽtis, qm hõ ambidexter ĩ hac uita eẽ debet int proſpa & aduerſa, Sapiẽs em ẽ ſicut Thetra. 1. Ethic. Sicut idẽ conſtitut⁹ in tribulationib⁹ gaudere debet & eodẽ mõ ab illis ſupportat⁹, Sic diſcipuli dñi gaudẽtes ibãt a cõſpectu cõcilij, Et de Aug, legit, q fluebant lachrymæ &

bñ erat illi cũ eis. Cæterꝫ in psal. scribit, Btũs hõ q scit iubilationẽ, tũc em̃ sanctificabit in nobis Iubilus uel Iubile⁹, qñ fuerit intellectus & iubilatio mẽtis, Psal. Psallite sapiẽter. Secundo requirit uox grãrꝫ, qa psallite deo nr̃o in uoce. Tertio, op⁹ in iubilatiõe em̃ intelligit charitas, qa iubilatio est effect⁹ charitatis, & nõ hñs charitatẽ proprie, nõ dr̃ iubilare.

¶ Dieta quarta, de origine Iubilei

NVmerabis tibi septẽ hebdomadas annorꝫ. i. septies septẽ q̃ faciũt, 49, & clanges buccina, mense vij, decima die mẽsis propitiatiõis tpe in uniuersa terra vr̃a, Leui. 25, Iubileus em̃ ann⁹ ab Abrahã est inchoat⁹ in ueteri lege p figurat⁹ ĩ tpe grãe pfectionat⁹, & a summo põtifice ad plenariã pœnæ indulgẽtiã applicat⁹, ut habet sctũs Anthonin⁹ prima pte sum. ti. x, ca, iij, In primis est cõsiderãdũ, ꝙ ann⁹ Iubileus tpe naturæ ortus, reductus est ad legẽ Mosi, Scd̃m em̃ magistrũ in hist, schol. Gen̄, 14, & scd̃m Hugonẽ Cardinalẽ primũ postillatorẽ Biblię, Leuit, 25, Iubile⁹ ortum habuit ab Abrahã, q post uictoriã quam habuit cõtra q̃tuor reges post Loth nepotis sui reductionẽ captiuos liberos dimisit, & sicut tradũt Hebrei, Iubile⁹ tũc incipit ĩ memoriã liberatiõis illorũ captiuorꝫ, sed q̃ ad originẽ Iubilei sub lege loquit Thema nr̃ꝫ Annus em̃ Iubile⁹ erat annus, immediate sequẽs annos, 49, Et sic Iubile⁹ sub lege de qnq̃gesimo anno, in qnq̃gesimũ fuit celebrat⁹. Sed mystice, ꝙ clangẽdũ erat in mẽse, 7, Mysteriũ est, qa q̃s in, 7, mẽse ætatis mũdi, Chr̃s p incarnationẽ uenit in mũdũ, in q̃ tpe angeli cãtabãt Gl̃ia in excelsis &c̃. & ista fuit tuba angelica. Psal. Cãtate dño cãticũ nouũ, qa mirabilia fecit, Et decima die mẽsis, Denari⁹ em̃ est pfectus nũerus & scd̃m apl̃m. Qñ uenit plenitudo tpis, misit deus filiũ suũ, & sic Iubileus typic⁹, uerꝫ Iubileũ, q in aduẽtu Chr̃i sumpsit initiũ, figurauit, & hoc est tp̃s propitiationis, qa bonitate & clementia diuina genus humanũ a corruptiõe uetustatis fuit liberatũ Ipse em̃ fili⁹ dei est ꝓpitiatio mũdi, & sic cõcludit in themate In uniuersa terra vr̃a, Ait em̃ angel⁹ ad pastores, Euãgelizo gaudiũ q̃d erit uniuerso mũdo, Lucę. 2,

¶ Dieta quinta quare Iubileus celebrabat quinquagesimo anno.

IVbileus est & qnquagesimus annꝰ. Leui. 25. Sub lege Iubileus de qnquagesimo in qnquagesimũ annũ fuit celebratus, Ad hoc assignantur quatuor rationes quarꝝ prima est

Literalis, siue historica.

Rationalis, uel tropologica.

Figuralis, siue mystica.

Supernalis, siue anagogica.

De prima dt mgr in hist. scho. Gen. 14. qñ Loth fuit p Abrahã liberatus, erat. 50. annorꝝ, & tũc ortũ habuit Iubileus, Et Abrahã fuit. 50. annorꝝ qñ locutus fuit ei dñs in uia, qñ egressus est de Aram. Et pterea Abrahã peritus astrorꝝ, ppendit in eis, ꝙ intẽperies q̃ fit ex depressis ul' eleuatis planetis semp usqꝫ ad. 50. annũ, ad tẽperiẽ redit, Et q̃d uidit in cœlis uoluit imitari in terris, ut. 50. annus diceret Iubileus. Ratio tropologica est, qa qnq̃gesimus est nũerus pœnitẽtiæ, ut dicit Augustinus sup illud Luc. 16. Sede cito & scribe qnq̃ginta. Et idez Glossa or. sup illud Gen. 18. Si inuenero in Zodoma. 50. &c. qnq̃gesimus usqꝫ ad decẽ descẽdens, significat pœnitẽtiã per quã pctã contra decẽ pcepta cõmissa remittunt, & istis cõcordat q̃d habet. 4. Regũ primo, de tribus qnquagenarijs quos rex Israel misit ad capiendũ Heliã quorũ duo consumpti sunt ab igne, & tertius est saluatus. Per primũ qnquagesimũ intelligunt illi q tpe naturæ propter idolatriã cõsumpti sunt. De secũdo dicit glo. ibidẽ, Iudæi nolẽtes Christũ ducem & principẽ dicunt ei, quinquaginta annos nondũ habes & Abrahã uidisti? Cyrillus Alexandrinus super Iohannem. Porro quũ eo tempore tres & triginta dũtaxat haberet annos, quare ergo non dixerunt, Quadraginta annos non habes, respondẽt nonnulli, quod per quinquagesimum annũ ex reuerentia Iubileum nominauerunt, in quo & captiuos manumittebant, & emptitijs possessionibus cedebant. Ipsum igitur necdũ Iubileum unum annorum compleuisse significabant, sed tertius quinquagenarius, quia fidem trinitatis, & sacramẽta cog-

nouit, indulgentiam meruit. Tertia ratio patet, quia a die agni immolati quinquagesimo die data est lex in monte Synai, sicut in noua qnquagesima die a resurrectione triumphali descendit spiritus sanctus in specie ignis canẽte ecclesia. Patrata sunt hęc mystice Paschæ peracto tẽpore, sacro dierũ numero quo lege fit remissio. Hieronymus in de interp̃tatione. 42 mansionũ filiorum Israel supputemus numerum, inueniem⁹ 50. die egressionis Israel ex Aegypto in uertice mõtis Synai, legem datam, Vnde & Penthecostes celebratur solemnitas, & postea euangelij sacramenta in spiritus sancti descẽsione cõplentur sicut priori populo quinquagesimo die uero Iubileo & uero anno remissionis & ueris. 50. & quingentis denarijs, qui debitoribus dimittuntur, lex data est. In apostolos q̃q̃ & in eos qui cum eis erant. 120. Mosaicæ ætatis mundo constitutos, descenderit spiritus sanctus & diuersis linguis credentium totus euangelica prædicatione mundus completus sit. Anagogica ratio sumitur ex Gregorio super Ezechielem in hæc uerba. Per quinquagenarium numerum requies æterna signatur, Habet enim septenarius suam perfectõnem, quia eo numerus dierum completus est. Et per legem sabbatum in requiem datum est. Septenarius in se multiplicatus ad. 49, ducitur, cui si monas additur ad quinquagesimum numerũ peruenitur, quia in illius unius contemplatione omnis nostra perfectio erit, in cuius uisione nobis iam minus aliquid salutis & gaudij non erit. Hinc quinquagesimus annus datus est, quia quisquis in omnipotentis dei gaudia æterna peruenerit, laborẽ & gemitum ulterius non habebit.

¶ Dieta sexta de consuetudine apud religiosos de Iubilarijs.

CVmq̃ quinquagesimum annũ ætatis impleuerint, cessabunt, eruntq̃ ministri fratrum suorum in tabernaculo fœderis, ut custodiant quæ sibi fuerint recommendata,

Opa aũt ipsa nõ faciãt. Num̃. 8. Ista scribũt de Leuitis, & idẽ sup illud. 1, Reg. 1, & maneat ibi iugiter. In Hebræo habet, usq; in seculũ, usq; ad. 50. annũ, q ultra nõ debẽt Leuitæ seruire in tẽplo, p q̃d designat, ꝙ illi q diu seruierũt in eccl'ia, a laboribus inferiorib⁹ ĩmunes sunt dimittẽdi, & ad maiora promouẽdi, in qbus labor nõ reqrit corpalis, extra de Ma. & Obe. dr̃, q maior est in ordine in portione pcipiẽda, potiorẽ esse uolumus, & minores faciãt seruitia cõsueta, Hinc inoleuit cõsuetudo apud religiosos, ut qnq̃genarij in ordine iubilarij censeant Tradũt em̃ historiæ, ꝙ Romani antiq̃s milites, q pro repub. bellis insudabãt, emeritos uocabãt, & respu. eis grata stipẽdia p̃stabat, & in loco seorsum trãs Tyberim, qete uiuebãt. Prædictis cõcordat Bulla apl'ica data pro priuilegijs Iubilarioꝝ, In hãc formã Bonifacius ep̃s, seruus seruoꝝ dei uenerabilibus in Chr̃o priorib⁹, & fratrib⁹ ordinis fratrũ p̃dicatoꝝ, salutem & apl'icã bñdictionẽ. Quia sanctę religionis vr̃æ plãtariũ uberiores palmites, dulcedinis pocula & suauitatis æternæ ppl'o sanctę mr̃is eccl'ię ꝓpinãdo ꝓducit studio efficaci & melliflu is eloqoꝝ dei sermonib⁹, q̃si nectare spũaliũ doctrinarũ reficit desides & ĩfirmos, oẽsq; auido conatu cũ Mose ppl'm ab Aegypti ptibus p desertũ pñtis uitæ intimũ ad promissionis terrã fœlici cursu applicare, & ad hoc artus vr̃os neruosq; in toto corpe uirilr̃ mltiplicibus laboribus exponitis, & feruenter oẽsq; sitis in lege dñi uolũtarij, nullo fastidio incuruati. Cum gratijs & remedijs his laudabilr̃ in sctã vr̃a religione decursarũt, solicite cupim⁹ prouidere. Q; quidẽ iustitia exigit, ordo poposcit, ut iunioris ætatis exteriori studio & p̃dicationib⁹ insistẽtes senioris in or̃onib⁹ & interna cõtẽplatione uacãtes & q uires suas in charitatis feruore erga proximũ exinaniuerũt recreatione foueant ampliori, Ideo authoritate dei oĩpotẽtis, & autoritate apl'oꝝ Petri et Pauli cõfisi uobis per apl'ica scripta indulgem⁹, ut hi q usq; ad qnq̃gesimũ annũ felicis pugnę in ordine vr̃o perfecerũt gratijs ac lib̃tatibus, qbus utunt lectores apud uos atq; actu legẽtes sine cõtradictione cuiuscũq; pfruãt addẽtes ut talibus fratrib⁹ & decrepitis q altiora conuẽtut scãdere nõ pñt in inferiori pte de mãsione honesta, & famulo, si cõuẽtus sufficit, uolum⁹ prouideri. At illos q suadẽ

te ſatore zizanior̃, iugũ dñicũ de collis ſuis abiecerũt ordinis diſciplinã poſtponẽdo, & ab ordine apoſtotãdo diſceſſerẽt, no lumus has gr̃as impartiri, niſi p̃ter hoc q̃d in Apoſtaſia uagabũde diſcurrerũt, alios nouos qn̄q̃ginta annos ſolicite dñ̃o de uota uota ſtudeãt cõſecrare. Nulli ergo liceat &c̃. datũ Romæ apud ſanctum Petrum, pontificatus noſtri anno ſexto

¶Dieta ſeptima de effectibus Iubilei legalis.

IN Iubileo oĩs uẽditio redibit ad dñm, & ad poſſeſſorẽ pristinũ. Leui. 25. Inſpiciẽti iſtud capitulũ, & q̃ſdã alios paſſus in lege Moſi occurrũt, 5, effectus anni Iubilei. Quia in eo captiui ſoluebant, debita remittebant, exules ad patriã reuocabant, hæreditas amiſſa reſtituebat, ſerui libtati donabãt de his effectibus ſcribit Ioſephus li. 3. antiqta. ca. 15. In q̃. ſ. Iubileo & debitores a debito relaxant, & ſerui liberi dimittunt. Quos cũ eẽnt cõtribules, p q̃dã trãſgreſſõe legũ ſeruituti ſchemate caſtigauit mortẽq; ſuſtinere, phibuit, Inſtante ſiqdẽ Iubileo nomẽ, q̃d ſignificat libtatẽ, reſtituunt agros antiqs dominis, iſto mõ, Cõueniũt uẽditor agri ſimul & emptor, & reputantes fructus & expẽſas in agro factos, fructus exuperaſſe cõparatos, uẽditor recipit agrũ. Quũ vero expẽſæ tranſcẽdunt, hoc q̃d deeſt recipiẽs emptor, a poſſeſſione diſcedit, Connumeratis ex æquo fructib⁹ & expẽſis, priorib⁹ poſſeſſorib⁹ reddit agrũ. Eãdẽ legẽ uoluit etiã in domib⁹ obtinere q̃ p uicos q̃ſq; uendunt, Nã de his q̃ in ciuitatibus uẽdunt aliter diffiniuit, Siquidẽ añq̃ cõpleat ann⁹, recipiat pecunias reddere domũ coegit emptorẽ. Si vero cõplet⁹ ann⁹ fuerit poſſeſſionẽ cõfirmat emptori, hãc legũ cõſtitutionẽ, Moſes dũ ſub monte Syna moraret exercit⁹ a deo cognouit & Hebreis ſcriptã, cõtradidit, Hęc ille. Sed qa Iubile⁹ hebraic⁹ ordinabat ad effect⁹ corpales & umbratiles, Iubileus aũt gr̃æ, diſtinctus a legali effectus habet ſpũales, ut in ſequenti dieta dicetur.

¶Dieta octaua, de Iubileo gratiæ.

LEx eſt umbra futuror̃, ad Heb. x. Poſt Iubileũ legis datus eſt chr̃ianis Iubileus gr̃æ magn⁹ q̃dẽ, qa p ip̃m Iubileus ſub lege corpalis & aĩalis & qn̄q̃geſimo anno ſeruatus extinctus eſt. Et dr̃ Iubileus gr̃æ qa indulgẽtia non dat niſi a ſpũ ſcto a q̃ eſt gr̃a, nec dat remiſſio pctõr̃, niſi iſpũſctõ

ſcdm Au. in lib. de uerbis dñi, Et nõ niſi in illa eccl'ia ubi pri-
cips ẽ ſpũs ſctũs autor pacis & unitatis, a q̃ gratificamur acci-
piẽdo indulgẽtiã. Sic ergo origo & depẽdẽtia eccl'ię militãtis
eſt a liberali pticipatione chariſmatũ ſpũs ſancti, q ſcdm Leo-
nẽ papã, eſt nobilis ille aduocat⁹ ſine cuius patrocinio nec cõ-
ſequit qs remiſſionẽ pctõrũ, q habet ſe in eccl'ia ſicut ſpũs hũa-
nus in corpe uegetãdo oia mẽbra. Cuius uirtus in claui b⁹ ec-
cleſiæ opat, qbus indulgẽtiæ cõpẽſant, & hõ a reatu culpę ab
ſoluit, & p fiduciã ſctẽ ſpei ad cœleſtia diſponit. Vñ pdictis pt
applicari illud Ver. ad meſſalam oratorẽ, Fœlix ille dies, fœ-
lix & dr annus, Fœlices q talẽ annũ uidere diemq;.

¶ Dicta nona de effectibus Iubilei gratiæ.

LEx ſpũs uitæ in Chr̃o Ieſu liberauit me a lege peccati &
mortis, Ad Ro. 8, Iſta eſt lex euãgelica & lex ſpũs impſ-
ſa cordibus fideliũ, & lex uitæ p grãm uiuificãs q̃ liberat
a lege pcti, qa pctiñ tollit, q̃d nõ poterat lex Moſaica. Itaque
anni Iubilei ſub iſtis legibus diuerſos hnt effect⁹. Per Iubileũ
ei nr̃m captiui mortis æternę & diaboli a pctõrũ uinclis ſoluũ
tur, qa eſt Iubileus grãæ. Nã q̃d impoſſibile erat legi, in q̃ q im-
firmabat p carnẽ deus filiũ mittẽs in ſilitudinẽ carnis pcti, &
de pctõ dãnauit pctm̃ in carne, & ſic in iſto Iubileo etiã pctõ-
rũ debita dimittunt, Eſt em̃ annus remiſſionis, de pœnit. diſt.
1. c. Quis aliqñ, §. ultimo, ſic habet, In Iubileo plena remiſſio
pſtolat. Vñ p eũ pfecta pcti remiſſio figurabat, Sacerdos er-
go nũerũ annorũ uſqꝫ ad Iubileũ ſupputabat, cui⁹ arbitrio pœ
nitẽtiæ tpa diffiniunt. qbus q̃qꝫ plenã pcti remiſſionẽ inuenie
bat, Hiero. in cõmẽto ſup illud Eſa. 58, Dimitte fractos in re-
miſſionẽ, Vetus narrat hiſto. anno, 50. q eſt uer⁹ Iubile⁹ noia
q uulgo appellant cautiones, irrita fieri. Si hoc in ueteri lege
pcipit. q̃to magis in euãgelio, Dimite eos q cõfracti ſunt libe
ros, hoc ẽ, q pauptate ſunt fracti, q̃s afflixit inopia, ne liberos
ſinas mẽdicare, & oẽ onus q̃ deprimunt, rũpe. Tertio exules
propter pctã ad patriã eccl'iæ reuocant ut fiãt mẽbra uiua nu
mero & merito, Pſal. Spũs tuus deducet me in terrã rectam.
Quarto, hęreditas propter crimẽ lęſæ diuię maieſtatis amiſſa
reſtituit, qa p grãm Iubilei efficimur filij dei, ſi filij, ergo hęre
des, Ad Ro. 8. Quinto ſerui diaboli manumittũt, qa ubi ſpũs

dñi, ibi libtas. 2. Corin. 3. De his sic loquit Isidorus. 5. li. Ethimol. In Iubileo ad oēs reuertequant antiquæ possessiōes, debita absoluebant, cōfirmabant libtates, hūc nūerꝰ etiā in diebus Penthecosten, & ipsi celebramꝰ post dñi resurrectionem, remissa culpa, & totiꝰ debiti chyrographo euacuato ab omni nexu liberi suscipiētes aduenientē in nos grām spūs sancti

¶ Dieta decima, de differentia inter Iubileum ueteris legis & nouæ

EX pmissis clare relinquit differētia utriusq; Iubilei, q̄ sumit scdm effectus, Nā Iubileus in lege spūales indulgētias nō habuit, secūdū Guilhelmū in sacramentali, sacerdotes tunc nō habebāt potestatē clauiū, q̄ est in ecclia, & eius ministris a Chro deriuata, q tanq̄ uerus deus habet claues authoritatis, & ut homo redemptor claues excellentię, secundū illud Apocal. 3. Claudit, & nemo aperit &c. Nec tunc erat gratiæ abundantia, ut dicit Alexander de Hales. Necdū prętiū fuit solutū, secundū illud Psal. Frater non redimit, redimit homo, & non dabit deo placationē suā, & prætiū redemptionis animæ suæ. Ideo nec ad regnū de captiuitate patuit introitus, ad quē claues descruiūt, ppt hoc tunc cœlestis patria uocabatur, sterilis & deserta, Esai. 35, Tum (ut dixi supra) effectus Iubilei, quo ad introitum cœlestem fuerunt figurati, per hoc, ꝙ exules reuocabantur in Iubileo ad patriā

¶ Dieta undecima, de prima institutione Iubilei euangelici.

BOnifacius papa octauus summo studio salutem appetēs fidelium, & attenta consideratione recensens, quod per beatissimos christianæ fidei principes Petrum & Paulum, Et sacro sancta Romana & uniuersalis ecclesia primum excœpit exordium & euangelium CHRISTI Romę resplendere cœpit, ut ipsi apostolorum principes, Gregis dominici pastores & eiusdem ecclesiæ columnæ firmissimæ in speciali ueneratione, & honorificentia haberentur, ipsiq; fidelibus ipsis incomparabilem salutis thesaurum aperiret, de fratrum suorum consilio, uoluit atque decreuit Iubileum annum instituit anno millesimo. CCC. Et hoc modo (ut in uita eiusdem BONIFACII habetur) Iubileum

Idē retulit anno. M. CCC. quo plenā dilictorū oim remis-
sionē his p̄stabat, q limina apl'oꝝ uisitassent, q̊ad exēplū testa-
mēti ueteris. Licet primo qdē apud Iudæos longe alia rō ha-
bita sit, Iubileū nāq; qnq̄gesimo q̊q; anno repetebāt, q̊ debito
res a creditoribus laxabant (ut ait Iosephus) & serui lib̄tatem
uēdicabāt. Vñ lib̄tatis nomē p̄ se fert, tā animi q̄ corpis, Nā
liberi uere ij dicūt, qbus pctā remittunt, Id etiā. Joo. q̊q; anno
obseruari mādauit, ob hāc rē eo anno tāta undiq; hoīm m'ti-
tudo Romā uenit, ut uix incedere p urbē amplā qdē & uastā
liceret. Et ad hoc mouerūt Bonifaciū summū pōtificē plures
rōnes, Prima, qa tpe suo cōiter dicebat, ꝙ talis indulgētia in
annis cētesimis, olim a natiuitate Chr̄i cōsueuit cōcedi. Et qa
ut d̄t cōmentator, Sermo q famat ab oībus nō est oīno falsus
& qa istud sic publice uulgatū erat, noluit summ⁹ pōtifex, ꝙ
hoc anno. Joo. in tpe sui regiminis scd̄m cursum tpis accedēte
ppl'us chr̄ianus hoc munere frustraret. Scd̄a rō ob fauorē in-
dulgētiæ transmarinæ q olim sil'is erat & dabat in. Joo. anno.
3ª. qa Periodus uitę hūanæ nō nisi in paucissimis hoibus. Joo.
annos transcēdit, de hoc uide in extrauag. Bonifa. papæ q̄ in
cipit. Antiq̊ꝝ habet fida relatio, ꝙ accedētibus ad honorabilē
basilicā principis apl'oꝝ de urbe cōcessæ sunt magnæ remissi
ones, & indulgētiæ pctōrum.

¶ Dieta, xij. Iubileus in principio nascentis eccl'iæ
non fuit institutus.

HIc occurrit q̄stio nō supuacua, q̄re in principio eccl'iæ,
Iubileus nō fuit institutus? ad hoc dr̄, ꝙ tpe apl'oꝝ spūs
sctūs infundebat ipsis & alijs ad p̄ces apl'oꝝ inuisibil'r,
& qñq; uisibil'r, & tūc miracula fiebant, & charitas erat infu-
sa in cordibus, Act. 2. Et post hoc, tpe martyꝝ sanguis Chr̄i
erat recēs & feruēs in cordibus hoīm, & proprer psecutionē
tyrannoꝝ erāt patiētissimi fideles, & ideo nō erat necesse api-
re thesauꝝ pro pœnaꝝ remissione, Ideo Durādus d̄t, ꝙ anti
qui sancti doctores, Hilari⁹, Aug. Ambro. minime loquunt
de indulgētijs, sed qa procedēte tpe charitas fuit diminuta, &
culpa aucta in tm̄, ꝙ propter hoīm maliciā pestes uariæ seui-
ent, ideo ex speciali dei prouisiōe in remediū p summos pōti-
fices nobis aptus est thesaurus, ex q̊ infero ꝙ bonitas hoīm nō

fuit cā a ptionis thesauri eccl'ię, sz malicia sicut regesęraria sua tpe belli apiunt, sequit' etiā ꝙ Iubile⁹ ē necessario institut⁹, qa hoīes sunt ualde tepidisatisfaciēdo debitis pœnaꝝ, qb⁹ tenēt' obnoxij propter grauia pctā cōmissa. Valde ergo expediēs est, ut semel in uita recipiant tale suffragiū absolutionis, Tp̄s etiā pœnitētiæ ualde breue est, Vñ Verg. Stat sua cuiq; dies, breue & irreparabile tempus.

¶Dieta. xiij. de mutatione Iubilei sub Clemēte papa, Anno dñi. M.CCC.L.

CLemēs sextus attendens, ꝙ annus qnq̄gesimus in lege Mosaica, quā nō uenit dñs soluere, sed spūal'r adimplere Iubileus remissionis & gaudij, sacerq; dieꝝ nūerus q̊ lege fit remissio, censebat', q̊dq; ipse qnq̄genarius nūerus in testamētis ueteri quidē ex legis datione, Nouo ex spūs scti uisibili in discipulos missione, ꝑ quēdat' pctōꝝ remissio singulariter honorat', quodq; huic plura & grādia diuinaꝝ adaptant' mysteria scripturaꝝ. Et cōsiderās clamorē peculiaris ppl'i Romani, hoc hūil'r supplicātis, & ꝓpter alias iustas causas, ut cūctoꝝ fideliū augeat' deuotio, fides splēdeat, spes uigeat, charitas uehemētius incalescat, Apl'icę plenitudine ptātis & de fratrū suoꝝ Cardinaliū consilio statuit, ut uniuersi fideles q uere pœnitētes, & cōfessi in anno a natiuitate Chr̄i millesimo trecētesimo qnq̄gesimo proxie futuro, & deinceps ꝑpetuis futuris tpibus, de qnq̄ginta in qnq̄ginta annis basilicas Petri & Pauli apl'oꝝ, & Lateraneñ. eccl'iaꝫ &c. uisitauerīt, plenissimā oīm pctōꝝ suoꝝ cōsequant' ueniā, De hoc uide in extrauag. eiusdē Clemētis, q̄ incipit, Vnigenitus dei filius, Et Clemens p̄dictus prouide hoc egit, cōsiderans hoīm fragilitatem, quū pauci multoꝝ respectu propter uitæ hoīm breuitatē ualeāt ad annū cētesimū ꝑuenire, attēdit q̊q; tpm mutabilitatem, pctōrū ml'tiplicitatē, & sumpsit sil'itudinē a legis figura, q̄ anno qnq̄gesimo Iubileū habuit. Quū aūt annus aduenerat Iubileus, tātā Romæ p̄ssurā potius q̄ frequētiā ppl'oꝝ Petrarcha, q interfuit, fuisse refert, ut nihil obfuisse pestē appareat, sed ex oī Europa chr̄ianū professa nomē illuc confluebat diebus singl'is multitudo.

¶Dieta. xiiij. de tpe manendi Romæ in Iubileo.

NOta ꝙ Bonifacius octau⁹ in extraua. antiq̃ꝝ dt, Statuẽtes, ut q uoluerit hmõi indulgẽtiæ a nob cõcessę fieri ꝑticipes, si fuerint Romani ad min⁹ 30. dieb⁹ cõtinuis se u interpolatis & saltẽ, sel' in die, si ꝟo pegrini fuerint aut forẽses, sili mõ dieb⁹. 15. ad basilicas easdẽ accedãt, Vnusqsq; tamẽ plus merebit & ĩdulgẽtiã efficati⁹ cõsequit, q basilicas ip̃as amplius & deuoti⁹ frequẽtabit. Idẽ ponit Clemẽs. 6. in extraua. sua unigenit⁹ dei fili⁹, in q̃ dubiũ q̃ddã soluit dicẽs. Adijciẽtes ut hi etiã q pro ea cõsequẽda ad easdẽ basilicas & eccl'ias accedẽt post iter arreptũ ĩpediti legitime q̃ min⁹ ad urbẽ illo anno ualeãt ꝑuenire, aut in uia uel dieꝝ p̃taxato nũero nõ cõpleto, indicta urbe decesserĩt, uere pœnitẽtes & cõfessi eãdẽ indulgẽtiã cõsequẽt, Dicit tñ Antonin⁹ ubi supra, ꝙ papa possit abbreuiare dies uisitatõis, sicut aliqñ fecit ꝓpter maximã mltitudinẽ cõcurrẽtẽ, & ẽ hic notãdũ ꝙ Romanis & extraneis eadẽ indulgẽtia cõcedit, Nã indulgẽtiæ respiciũt principal'r grãm & nõ meritũ ꝓpriũ, Ideo in indulgẽtijs cõferẽdis nõ attendit principal'r q̃titas opis, In pñti indulgẽtia Romanis q̃ uisitãdo apl'oꝝ basilicas satis parũ laborãt plenissima cõcedit indulgẽtia, sicut eis q de ultimis Angliæ, Galliæ, Scotiæ, Hiberniæ, Hispaniarũq; finib⁹ accedũt cũ magnis laborib⁹ & expensis, Hic eĩ (ut dictũ ẽ) nõ attẽdit q̃titas opis, sed gen⁹ opis, hoc ẽ, ꝙ pro dicta indulgẽtia obtinẽda, imponit sic opus tale, q̃d ordinet ad finẽ p̃fatũ in collatiõe indulgẽtię intẽtũ, q̃ est honor dei, exaltatio fidei, & primatus eccl'iæ in urbe existentis.

¶ Dieta. xv. de mutatione Iubilei facta sub Vrbano sexto,

VRban⁹. 6. ꝓuide cõsiderãs, ꝙ ętas hoĩm ampli⁹ in dies laberet pautiores, & cõsiderãs q̃ pl'imos eiusdẽ indulgẽtiæ ꝑticipes fieri, cũ ad annũ. 50. ꝓpter breuitatẽ uitæ, pl'imi nõ ꝑuenirẽt, ut ppl'oꝝ augeret deuotio & ex alijs nõ minoribus causis, itaq; de fr̃m suoꝝ cõsilio annũ. 50. supradictũ, ad. 33. reducẽtes staruit de plenitudine apl'icæ ptãtis, ꝙ uniuersi fideles ꝟe pœnitẽtes & cõfessi, q ĩ an. a nat. dñi nr̃i. 390. & tũc ꝑpetuis tꝑib⁹ de. 33. annis in. 33. annos, basilicas apl'oꝝ & Lateraneñ. ad sctãꝫ Mariã maiorẽ dictæ urbis eccl'iã cã deuotiõis uisitãtes eãdẽ cõseq̃rent remissionẽ, & ueniã pctõrum Mot⁹ etiã fuit dict⁹ Vrbanus ex hoc ꝙ saluator nr̃ anno. 33.

ætaris suæ pr̃i suo ꝓ nobis debitũ Adæ soluit, pctã destruxit infernũ cõfregit, cœlũ cõscẽdit, dona charismatũ, ꝑmissione spũs scti In filios adoptiõis transfudit, sed cõtra hoc p̃t opponi, ꝟitas dʒ imitari figurã, ergo in. 50. anno sicut in lege dʒ Iubile⁹ obseruari, Dicẽdũ ꝙ ꝟitas euãgelica, inq̃ tũ p̃t & nõ ĩ oĩbus imitat̃ figurã legis sicut in artificialib⁹, pictura nõ in oĩb⁹, sed aliq̃l'r corpi assimilat̃ cui⁹ ẽ pictura scʒ q̃ ad lineamenta, sic nõ optet ꝙ illud tp̃s ob obseruet̃ in Iubileo gr̃æ q̃d olim obseruatũ fuit, sʒ sufficit assimilatio q̃ ad effect⁹ illi⁹ Iubilei spũaliter intellectos, ut pri⁹ oñsum est, & licet curia Clemẽtis tũc eẽt Auiniõe tñ in urbe posita est indulgẽtia Iubilei, & data illuc ꝑgẽtibus certis modis & formis. Et dt Antonin⁹. 3, parte spe. hist. tit. 22. ca. 2. Papa Vrban⁹ ut sibi ppl'm beniuolũ redderet, indixit publice p̃dicare, & diuulgare fecit ꝑ regiões gñalẽ indulgẽtiã Iubilei in urbe ꝓ anno sequẽti, nec tñ habita fuit in deuotõe sideliũ sicut illa de cẽtenario & postea de qnq̃genario. Vnde & modicus ex eo concursus fuit in urbem propter talem indulgentiam.

¶ Dieta. xvi. de Iubileo sub Bonifacio nono.

ANno dñi. M, CCCC. tpe Bonifacij. 9. fuit Iubileus antiquitus substitutus ꝑ Bonifaciũ octauũ, decimo eñ põtificatus sui anno ex Ascisio, ubi m'ris annis cõmoratus fuit, Romã regressus, Iubileũ celebrauit, Vñ ad urbem pro indulgentia habenda peregrinationẽ assumpserunt innumeri populi fidelium, & ultra montanorum, Pro quo sciendum, ꝙ papa habet instituere Iubileum, ipse enim solus habet plenitudinem potestatis, quo ad iurisdictionem, a quo ut a fonte deriuatur omnis iurisdictio in Prælatis, q̃st. xxi. Vbi canon ponit pulchras sil'itudines, qbus unitas eccl'iæ cõparat̃ capiti, sed cõferre indulgentias ꝑtinet ad forũ iurisdictionale eccl'iasticum, ergo ad papã pertinet instituere Iubileum, Præterea est unus articulus fidei, sanctam ecclesiam catholicam, & cætera, in quo comprehenduntur effectus gratiæ, remissio peccatorum per sacramenta, & effectus gratiæ quæ est communicatio bonorum operum, quæ est per charitatem Quum autem relaxatio pœnæ, quæ fit per indulgentias,

inuitat meritis eccl'iæ, Pertinaciter teneri, ꝙ indulgentiæ nõ ualeant ad remissionẽ pœnæ, habitis debitis circũstãtiꝗs, ul' ꝙ papa nõ possit cõcedere plenariã indulgẽtiã, est hæreticũ, & cõtra dictũ fidei articulũ, & cõtra determinationẽ vl'is eccl'iæ

¶Dieta.xvij.de Iubileo sub Nicolao quinto.

NIcolaus papa qntus Clemẽtis septimi cõcessiõis lr'as ratas & gratas hñs innouauit & approbauit, suiqꝫ scripti patrocinio cõmuniuit & ordinauit, ut Chr'ifideles uere pœnitẽtes & cõfessi iuxta formã in lr'is Clemẽtis cõprehẽsaꝫ in anno a natiuitate dñi. M.CCCC.L. dictas basilicas uisitarent, cõsequerent plenissimã pctõꝝ ueniã. Hic nota, ꝙ papa dans plenissimã indulgẽtiã, dat plenissimã quã dare ꝑt, & ad q̃tũ claues eccl'iæ se extẽdũt & sic remissio pctõꝝ oĩm est remissio pœnaꝝ pro pctis. Et ut ḋt sctũs Antonin⁹ in.3.pt.spe hist.ti.2.ar.xij. Ad istũ Iubileũ ml'ti ex oĩ natione q̃ sub cœlo est fideliũ pl'imi mares & fœiæ cõcurrerũt. Ml'ti eoꝝ propter laborẽ lõgi itineris ultra mõtani & incõmoda corpis etiã propter pestẽ aliq in uia defecerũt. Et licet q̃draginta & amplius hoĩm milia dieb⁹ singl'is ꝑ urbẽ tẽpla, foraqꝫ uaderẽt, dissoniqꝫ mores deformes habitus, ac diuersa linguaꝝ gña concurrerẽt, sapiẽtia tñ pontificis actũ est, ut neqꝫ uictui necessaria defuerint, neqꝫ tuml'tus interciderent. Vna tñ dieꝝ circa horã uesptinã.14. Cal'. Ianuarij, facta fuit calamitas magna. Nam ml'titudo recedẽs ab eccl'ia scti Petri uiso sudario dñi ul' ueronica, obuiauit in ponte sancti angeli turbis innũeris, euntibus ad eãdẽ eccl'iam pro sudario uidẽdo seinuicẽ opp̃sserũt, ut ducẽti & ml'to pl'res suffocarẽt in dicto ponte. Et aliq etiã in Tyberim lapsi necarent, q̃ꝫ corꝑa collecta & uisa ab oĩbus sil'sepl'ta sunt. Rom. q̃qꝫ põtifex exeqas his solẽnes fecit capellãqꝫ marmoreã in eodẽ põte paulo post cõstruxit diuturnum tantæ cladis memoriale.

¶Dieta.xviij.de mutatione Iubilei sub Paulo secundo.

SVccessiue Paulus.ij attẽdens hũanæ cõditionis fragilem statũ ad peccandũ procliuẽ & ad declinationẽ usqꝫadeo celeri cursu uelocẽ ac pctis hoĩm exigẽtibus crebras pestilẽtias frequẽtes morbos & grauissimas Turcaꝝ, & alioruꝫ

infideliũ aduersus fideles ꝓsecutiões ac plures & diuersos casus. Propter q̃s admodũ pauci remissionũ hmõi ꝓticipes fieri poterant, Iccirco de fratrũ suoꝝ cõsilio annũ .33. reduxit ad annũ .25. quo de cętero perpetuis futuris tꝑibus annus Iubileꝰ plenariæ uidelicet gr̃æ, & recõciliatiõis humani gn̄is nr̃o piissimo redẽptori, a chr̃ifidelibus celebrari deberet de .25. annis in .25. Et si in oppositũ arguat, idẽ sæpe mutare, uidet esse leuitatis aliqd, & importare p̃cipitationẽ q̃ in papa locũ habere nõ debent, ergo incõuenienter Iubileus totiẽs est mutatus, Dicẽdũ, q̃ in oibus p̃dictis nõ est leuitas nec p̃cipitatio, sz bonũ gregis dn̄ici mouebat summos pontifices, Prouide em̃ cõsiderauerunt minime nouũ esse, nec a rõne alienũ pro q̃litate tẽpoꝝ statuta p̃decessoꝝ suoꝝ reduci ad breuioris tꝑis spacium, maxime pro salute animarũ fideliũ, quã tota mente appetebant, & iuxta datã sibi a dn̄o grãm assidue procurabãt. Animæ em̃ sunt a deo papæ cõmissæ, ideo sicut pastor peruigil debet ea cõcedere per q̃ peccatoꝝ mole deposita salꝰ ipsa succedat, & hostis gn̄is humani seruitute ereptas animas lucrifaciat altissimo.

¶ Dieta .xix. de Iubileo sub Sixto quarto.

IVbileꝰ a Paulo prius p uniuersum orbẽ institutꝰ a Sixto .4 declarat, & approbat, Annũ em̃ Iubilei p̃dictũ, a uigilia Natiuitatis dn̄i nr̃i Iesu Chr̃i .M.CCCC.LXXIIII. celebrauit, De hoc in Sixtina extraua (q̃ incipit Quẽadmodũ operosi) plenius cõtinet in q̃ fit etiã mentio de Pauli secũdi ordinatione & tꝑis abbreuiatione circa Iubileũ. Vbi sciẽdũ est, q̃ propter qnq̃ causas Papa p̃t Iubileũ mutare uel transferre Primo, qa iudiciũ papæ credimus rectũ, cũ in talibus nihil facit, nisi cũ maturo consilio Cardinaliũ. Secũdo, qa optime p̃sumit de iusticia quã facit. Tertio, qa p̃sumit de potestate quã habet. Quarto rõne instructionis, quia ecc̄lia tribus subsistit scilicet sanctitate scripturæ, uniuersali traditione, & particulari instructione, q̃ instructio est a doctoribus ecc̄liæ, quoꝝ copia est in curia Romana, & p̃t dici ibi existentibus illud Exo. 24. habetis Aaron & Hur uobiscũ si quid natũ fuerit questionis, referetis ad eos. Quinto, rõne antiqtatis approbate, qa iuste p̃sumit, q̃d ab ecc̄lia diu factum est.

¶Dieta.xx.de Iubileo sub Alexandro sexto.

ALexander papa sextus, anno M.CCCCC. indulgentiã Iubilei elargitus est inherendo uestigijs p̃decessorũ suoꝝ q̃ꝝ lr̃as desup̃ emanatas innouauit & approbauit Et hic fuit p̃fectissimus Iubileus, qa centesimus iuxta Bonifacij octaui institutionẽ. Qui Iubileus etiã cõplexus est, qnquagesimũ & uicesimũquintũ annos, Et hic summ⁹ põtifex gratiose terris serenissimi principis Philippi archiducis Austriæ & Burgũdiæ Iubileũ cõcessit post euolutionẽ anni qngẽtesimi, dehinc oĩbus regnis & terris sacro imperio subiectis distribuit. Pro q̃ nota ꝙ papa p̃t Iubileũ dare p̃ totũ mundũ, qa sunt multi hoĩes qui propter impedimẽta in Iubileo urbẽ Romanã nõ ualent p̃sonal'r uisitare, Sicut sunt multi in dignitatibus cõstituti, ob periculoꝝ aut insidiaꝝ timorẽ. Quidã sunt senio grauati, alij debilitate corpis aut infirmitate, inopia uel impotentia p̃pediti, Alij diuinoꝝ, humanorũq; obsequiorum uel aliorũ negociorũ occupatione detenti, Alij ob guerrarũ turbines, seu itineris distantiã & diuersa uiarũ discrimina, aut epydimiæ morbũ nequeunt uisitare sanctorũ apostoloꝝ limina. Vt ergo hi & consimiles huiusmodi indulgẽtiaꝝ sint participes, Papa qui ex debito officij pastoralis tenet aĩaꝝ saluti salubriter consulere tam largam Iubilei gratiam per orbẽ potest dispensare.

¶Dieta uigesimaprima, de Iubileo sub Clemente septimo.

POstremo Clemẽs septim⁹ uicarius Chr̃i in terris, & beati Petri successor, ut cũcti fideles populi indulgẽtias a p̃decessoribus suis cõcessas pro expiatione pctõꝝ suoꝝ ꝓmereant ac p̃cibus sanctoꝝ alijs pijs opibus in seuissima bellorũ, & pestis christianorũ pressura iuuent, approbauit, etiã innouauit, annũq; Iubilei p̃dictũ a uigilia dñi nostri Iesu Christi, præsentis anni. M.CCCCC. XXIIII. quo ad plenarias indulgentias ab ipsis fidelibus consequendas incipere declarauit, Et hic est notandũ ꝙ indulgentia plenissima siue Iubilei est plenaria satisfactio pœnaꝝ pro peccatis debitaꝝ in foro pœnitentiæ ex thesauro eccl'iæ cõmunicata, Dicit plenaria propter partialẽ indulgentiam quam solent dare Archie-

piſcopi, epiſcopi, & cæteri eccl̃iæ prælati, iuriſdictionẽ habẽtes, ut ſunt indulgentiæ certorꝫ annorꝫ & dierũ, quales etiam dant in eccl̃iarꝫ cõſecrationibꝰ & in alijs pijs locis, Sed idulgẽtias totales ſolus papa eccl̃iæ caput, ſponſus & monarcha facit, quia, ut dicit Landolphus, non eſt diminuta, nec ſemiplena eius poteſtas, Et B. Thomas in. 4. diſt. 20. d. 4. ar. 3. Papa habet plenitudinẽ pontificalis poteſtatis q̃ſi rex in regno, Sed epiſcopi aſſumunt in partẽ ſolicitudinis quaſi iudices ſingulis ciuitatibus p̃poſiti, Propter q̃d etiã eos ſolos in lr̃is ſuis fratres uocat, Reliquos aũt oẽs uocat filios, ideo poteſtas faciẽdi indulgentias plene reſidet in papa, qa p̃t facere q̃d uult, cauſa tñ exiſtente legitima, ſed in ep̃is eſt taxata ſecũdũ ordinationem papæ, ideo pñt facere ſcdm q̃ eis taxatũ eſt & nõ amplius

¶ Dieta. xxij. de ſuſpẽſione indulgẽtiarꝫ tpe Iubilei.

CONſueuit papa ſuſpendere indulgentias cõceſſas eccleſijs & ordinibus & cæteris pijs locis extra urbẽ ut indulgentiæ Iubilei cũ maiori deuotione & auiditate & attentione percipi mereant. Ne etiã aliqui propter cõceſſiones taliũ & conſimiliũ indulgentiarꝫ forſan a propoſito baſilicas ad hoc deputatas in urbe uel extra urbẽ dicto anno Iubilei uiſitandi ceſſarẽt, aut tardiores redderent, omne em̃ rarꝫ, carũ. & Sixtus in ſua extrauag. Quemadmodum operoſi. ſuſpendens omnes alias indulgentias qnaſcunq; datas pijs locis & perſonis talem rationem ſuſpenſionis reddit, ne propter huiuſmodi indulgentias concurſus ad baſilicas in urbe retardari aut ipſius anni Iubilei celebratas minui uel intermitti poſſit, cum animarum non modico detrimento, Eandem rationem reddit Alexander ſextus, & Clemens ſeptimus in ſua Bulla inquit, ne propter aliarum ſimilium indulgentiarum, hactenus a nobis ſeu alijs prædeceſſoribus emanatarum conceſſionem, populorum concurſus ad baſilicas apoſtolorum in urbe, quorũ corpora in ea requieſcunt, quiq; mortem pro Chriſt nomine pepeſſi, eius conſpectu ſemper aſſiſtunt, retardẽtur, aut huius ſanctę remiſſionis & gratiæ anni Iubilei celebritas minuatur, & fideles a tanto munere reddantur expertes, omnes & ſingulas indulgentias ſuſpendimus &c̃.

¶Dieta.xxiij.Iubileo deputant septē eccl'iæ.

IN Iubileis peregrinis Romæ deputant septē basilicæ,quę habent subistis titulis.ad sctm Petrū, ad S.Paulū,ad S.Sebastianū,ad S.Iohannē Lateranen.ad s.Crucē in Hierusalē,ad s.Laurentiū,Et ad Mariā maiorē.Et hoc patet figuraliter,qa apud Hebræos añ Iubileū septē diebus clangebāt tubis,ut superi⁹ dictū est.Et patet etiā tropologice,qa uer⁹ Iubileus in aduētu Chri exordiū sumpsit.Chrūs em̄ uenit ut remissionē prædicaret,Esa.61.Et in tali Iubileo septē dona sancti spūs nobis collata sunt cōtra septē pctā mortalia. De septenario nūero dicit Grego.Nazanzen⁹ in libro de Pentheco ste & spū sctō,annorū septimanę annū faciunt, qui apud Hebræos Iubileus appellat,in q̄ fit seruorꝫ libertas, & possessionū restitutio q̄ p̄cio fuerāt cōparate. De honore q̄q̄ septenarij nūeri,m'ta testimonia in scripturis sanctis referunt,13 nobis ex omni m'titudine pauca sufficient,Primo oim q̄d septē spūs dicunt,in q̄ sine dubio uirtutes uel opationes Esaias sanctus appellauit.Et iustus quidē septies de necessitatibus liberabit,In septima aūt nō adiacet ad eū malū.supra septē columnas,domus sapiētiæ collocat.Sanctus q̄q̄ septies in die dicit laudem deo,Et septimus ab Adam Enoch translatus est,eius dē,ut opinor,sacramenti est candelabrū, q̄ septē lucernis in templo,uelut septē radijs micat,in septē diebus pontifex consummat in lege,in septē annis tēplū a Salomone construit,celebrant ergo Iudei,qnquagesimū diem, celebremus & nos, sicut & nonnulla alia,q̄ apud nos ex illorꝫ traditione pueniūt q̄ apud illos qdē gerunt in typo,A nobis adimplent in spiritu & ueritate,Hæc ille.

¶Dieta.xxiiij.de mysterio septē eccl'iarum.

CAetetū cuilibet uolenti promereri indulgentias iubilarias,septē sunt necessaria,q̄ possunt exponi p septē ecclesias,ad q̄s scripsit Iohānes in Apoc.cui dictū est,Quod uides,scribe,& mitte septē ecclesijs q̄ sunt in Asia. Asia interpretat elatio,qa Romana eccl'ia elata & ornata est donis idulgētiarꝫ,Romani em̄ sublimes dicunt.Prima ergo eccl'ia dicit Ephesus,q̄d interp̄tat uolūtas mea uel lapsus profund⁹. Pri-

mo em̃ requirit̃ pcti cognitio, ut sc3 cognoscat se qs in ꝓfundũ peccati cecidisse propria spõte & inde nõ posse resurgere, sine gr̃a dei, qa hõ est, spũs uadens & nõ rediens & hoc ꝑtinet ad donũ sapiẽtiæ. Secũda eccl̃ia Smirna. i canticũ, secũdo etenim pœnitẽti necessaria est gratiaꝝ actio, de hoc ꝙ in suorũ pctõꝝ deuenerit notitiã, Et illud spectat ad donũ intellectus, sed hoc nõ sufficit, ideo tertia eccl̃ia dr̃ Pergamus, q̊d est cornuũ diuisio, & hoc cõtingit ꝑ distinctã & sigillatã cõfessionẽ, ꝑ quã pctõꝝ cornua cõfringunt̃, hoc facit donũ cõsilij. Quarta dr̃ Diatyra. i. illuminata ut sc3 cõfessus sit speciali custodia illustratus, ne ad uomitũ pctõꝝ, ut canis, & in uolutabrũ luti ut sus redeat, hoc cõuenit dono fortitudinis Quinta dr̃ Sardis q̊d dr̃ principiũ pulchritudinis. i. gr̃ę infusio necessario reqsita ad impij iustificationẽ, quã grãm cõseruat donũ sciẽtię. Sexta dr̃ Philadelphia. i. saluata, qa totum q̊d gratiose agit̃ circa pctõrem diuinæ benignitati asscribit̃, q̃ peccatorẽ reuocat ad statũ salutis, & hoc ꝑtinet ad donũ pietatis. Septima dr̃ Laodicia. i. tribus deo amabilis, qa tũc efficimur filij dei ꝑ donum timoris filialis, Ecce q̃ sctũs est circuitus septẽ eccl̃iaꝝ, q̊ fortes muti Hierico ad solũ ruunt, hoc est tota cõgeries septẽ pctõrũ mortaliũ qbus corpus peccati cõficit̃, destruit̃ ad sonũ septẽ tubaꝝ iubilei. i. septem donoꝝ spiritus sancti

¶ Dieta. xxv. de thesauro eccl̃iæ, unde hauriunt̃ Iubilei indulgentiæ.

THesaurus eccl̃iæ est cõgregatio meritoꝝ superogatiõis totius eccl̃iæ, q secũdũ Cancellariũ nunq̃ deficiet, qa est infinitus, Nã oĩs indulgentia q̃ fit & fieri p̃t, habet in se minorẽ proportionẽ ad thesaurũ, quã sit proportio uni⁹ guttæ aquæ ad totũ oceanũ, ut d̃t Iohãnes Monachi, uel uni⁹ grani milij ad montẽ S. Bernardi, qa infiniti ad finitũ nulla est ꝓportio. Propter infinitatẽ em̃ suã thesaur⁹ præfatus ex dispẽsatione sua nõ diminuit̃ nec decrescit, Vñ ꝟsus, Mille licet sumãt, deperit inde nihil. Vñ si oẽs catholici utriusq; sex⁹ ꝑ uniuersum orbẽ dispersi in hoc anno iubileo pro indulgẽtia obtinẽda uenirẽt ad urbẽ & p̃fatã indulgẽtiã obtinerẽt, nõ exhau

rire possent hũc thesaurũ. Et si obiciat, si nullus hoim esset in ecclia, tũc saltẽ deficeret thesaurus, Præterea scdm fidẽ, Mũdus finiet sicut tps, ergo & thesaurus, Ad primũ dr q̃ suppositũ est falsum, Nã scdm Ancelmũ in lib. cur deus hõ. Nõ est credendũ, ex q̃ deus factus est hõ nullũ tps fuisse q̃ mũdꝰ iste cũ creaturis q̃ factæ sunt ad usus hoim sic uacuꝰ fuisset, ut nullus fuisset in hũano gñe ad tps ptinens propter q̃d factus est hõ. uel dr q̃ si ecclia militãs deficeret, nõ tñ triũphans, Ad se cũdũ dr q̃ post iudiciũ finale ille thesaurus desinet eẽ sub rõne thesauri meritorũ & cõuertet in thesaurꝫ præmiorꝫ

¶ Dicta. xxvi. de origine huius thesauri, & eius applicatione uel distributione.

ORigo huius thesauri originalr ex meritis passiõis Chri prouenit, Ipse em est agnus qui tollit pctã mũdi. Ioh. j. & qui scelera nra affixit cruci, Ad Colloss. 2. Ipse em est propitiatio pro pctis nris, nõ solũ pro peccatis nrs, sed etiã totius mũdi, & manifestũ est, q̃ non oẽs homines saluant, qa multi sunt uocati &c. Matthæi. 22. Igit residuũ meritũ passionis Christi, quod nõ applicat his qui non saluabunt, reponitur in thesauro ecclíæ, Et si oẽs hoies saluarent, adhuc abũdaret illud meritũ q̃d sufficiens esset pro infinitis mũdis, si essent, ut sancti dicũt, ergo rationẽ illius influẽtiæ meriti, thesaurus nõ deficiet, Et qa thesaurus inuisus nulli utilis est, Et Moses & Aaron orauerũt dicentes, dñe aperi eis thesaurũ tuũ fontẽ aquæ uiuæ. Num. xx. Sic noluit Christus q̃ iste thesaurꝰ frustra fuisset, & pro nihilo nobis seruiret, Sed uoluit q̃ esset per suũ uicariũ Romanũ pontificẽ pro fidelibus loco & tẽpore dispensandus, dispensat aũt quũ indulgentiæ eis cõcedunt & sic ad papã ptinet distribuere hũc thesaurꝫ, qa secundũ Bonauenturã. papa pater est omniũ qui sunt in ecclia dei, Et habet effectũ, si talis applicatio fuerit discreta, & secundũ Henricũ de Hassia, talis applicatio thesauri redũdat in remissionẽ pctõrꝫ de pœnitẽtia dei absoluta, dũ qs ipsum recipit p fidem & recognoscit se peccasse, & de peccato dolet, Applicatur autem multipliciter ad iustificationem impij per sacramentorum administrationem, per preces sacerdotum, per uerbũ dei

per contritionē &c̄. Et quanto quis fuerit deuotior in his ap plicationibus tanto de illo thesauro uberius poterit sibi uel alteri recipere.

¶Dicta.xxvij. Thesaurus ecclīæ collectus est ex meritis Christi & ecclesiæ.

THesaurus iste principaliter collectus est ex meritis Christi, Vbi tñ aduertēdū quod duplex est meritū uel opus bonum quoddam necessariū quod ad se pertinet, & illud non est supererogatiuum, aliud est supererogatiuū quod potest alīs esse utile, Vnde secūdum Bonauenturā, quis, uno opere nō potest satisfacere pro se & pro alio, ideo q̄ non multū, idiget propria satisfactione habet opus superogationis, & hoc est ex charitate quæ oīa facit cōmunia, secundū q̄ dicit q̄dam glossa. j. Corin. j2. Tolle inuidiā & tuū est quod habeo, Thesaurus igit ecclīæ quo fiunt distributiones indulgentiarū est aggregatus ex meritis superogationis Christi & sanctorū, Ecclīa autē dicit tota triplici totalitate scilicet uniuersali integrali, & uirtuali, Sicut em̄ naturalīr in uno corpore bonū unius mēbri redundat in bonitatē aliorū & totius corpis, ita in ecclesia q̄ est corpus mysticū, meritū capitis toti corpori conducit. Caput aūt nostrū Christus est, ut probat B. Tho. 3. parte, q̄st. 8. Ex ista ergo unione & charitatiua cōmunione capitis, & mēbrorū studiosissime est collectus thesaurus diuitiarū spiritualiū ecclīæ. Quod aūt cumulatus sit ex superefluente copia meritorū passionū & præciosissimi sanguinis dñi nostri Iesu Christi, Nullus ambigit, nisi qui fide caret, cū secundū mellifluum Bernardū, minima gutta sanguinis Christi sufficiens fuisset satisfacere omnibus peccatis cōmissis & cōmittendis, propter suppositi Christi infinitatem.

¶Dicta.xxviij. Quod thesaurus collectus sit ex meritis sanctorum.

APud quosdā uertit in dubiū, an iste thesaurus etiā procedat ex meritis sctōrū. Sed cōior & uerior opinio est, q̄ sic, quā opinionē sequunt, B. Thomas, Alexander de Hales, Henricus de Gandauo, Petrus de Palude, & multi canonistæ, Notat tamen Petrus de Palude, q̄ in hoc conueni

unt sancti cũ Chr̃o, ꝙ aliquid posuerunt in thesauꝝ eccl'ię sicut Christus, sed in hoc discõueniunt ꝙ tota satisfactio Christi cessit in thesauꝝ eccl'iæ & nihil pro se, quia nullius peccati debitor fuit, Nõ sic censendũ est de sanctis, Vnde beata uirgo Maria, nec mortaliter, nec uenialiter peccauit, & tñ super omnes ml'tum meruit in uita, & diuersos dolores perpessa est, maxima sub cruce, quãdo gladius doloris pertransiuit sui ipsius animã, ergo ml'tum ad thesaurũ eccl'iæ aggregauit. Accedit, & meritum sanctoꝝ martyrũ, quorũ sanguis effusus pl⁹ meruit, q̃ ad salutem eis necessariũ fuisset, His adiungit̃ meritum cõfessoꝝ, uirginũ, & aliorũ sanctoꝝ, qui nõ solũ decalogi præcepta, sed & euangelica consilia impleuerunt, & multas iniurias iniuste illatas, patientissime tolerauerunt & multa pietatis opera supererogauerunt. Ad istum thesaurum apponitur etiam oratio sanctoꝝ, qui in cœlis sunt & pro militãte eccc'lia nunquam orare cessat. Et apostolus Romanis pollicitus fuit dicẽs, Testis est mihi deus, cui seruio in spiritu meo in euangelio filij eius quod sine intermissione memoriam uestri facio in orationibus meis, Sed non minoris conditiõis sancti sunt, nunc sicut tunc, Et teste apostolo ad Colloss. j. Adimpleo quæ desunt passionum Christi in carne mea pro corpore eius, quod est eccl'ia, cuius factus sum minister, Non ꝙ passio Christi non sit sufficiens, sed quia Christus & ecclesia sunt una persona mystica, dicit Nicolaus de Gorra, ꝙ passiones quas Christus sustinuit & fideles eius sustinent, sunt quasi respub. ecclesiæ, & thesaurus in quo quilibet ponit partem suam sicut in uase ad eleemosynam posito supra mensam, & ideo paritoria uocatur quia omnes pariter ponunt.

¶ Dieta. xxix. Sex mala committunt dissuadentes alijs ne Iubilei Indulgentias promereantur.

NOli prohibere benefacere eũ qui p̃t, Si uales & ipse benefac, Prouerb. 3. Et dñs Lucæ. ij. dixit Phariseis, Ipsi nõ introistis & eos q intrabãt ꝓhibuistis, Omissiões ei

bonoꝝ opm redūdabūt in capita prohibētiū, Ex q̄ p̄t colligi, q̄ malū sit alios īpedire ne indulgētias mereant, & sex mala cō mittūt. Primo priuāt deū & sctōs ei⁹ magno honore, q eis intuitu indulgētiaꝝ exhibet, Ista ei bona fiūt tpe Iubilei, hoīes currūt ad eccl'ias, ad limīa & reliqas sctōꝝ, ad sermōes & orōnes geminant. Scdo, ꝙ tales spoliāt paupes dei amicos, in ml'ta subuētione. Nā diuites dāt bona sua hospitalib⁹, ul' paupib⁹ Psal'. B tūs q intelligit sup egenū & pauperē. Qui talia opa nō facerēt, nisi sperarēt cōseq indulgētias. Tertio eccl'iā militātē retardāt in dei ꝓmotiōe & dilatatione, ml'ti em̄ exponūt corpus pro defensione eccl'iæ ꝓpter indulgētias, ut patet in cruce signatis. In pegrinis terrę sanctæ. Quarto, ml'tas aīas tradūt igni purgatorii & in man⁹ dei, raro em̄ est tāta cōtritio ī pctōre, ꝙ tota pœna remittat, & qa scdm rigorē canonū qs tenet pro uno pctō mortali. 7. annis satisfacere, & in remediū hoꝝ salubres sunt indulgētiæ. Quinto retardāt aīas a gl'ia dei iq̄tū retrahunt a cōsecutione indulgētiaꝝ. Sexto, retrahūt ml'tos a pœnitētia, nā audiētes tā largā pietatē erga pctōres monēt ad cōfitēdū pctā, ad restituēdū iniusta quæ alias nō facerēt, & eregione sex bona ex indulgētiaꝝ adeptione ꝓueniunt, ut potest elici ex dictis.

¶ Dieta. xxx. & ultima, ꝙ in spūali Iubileo redeūdū est ad patriam cœlestem.

REuertet hō ad possessionē suā, & unusqsq; rediet ad familiā suam, qa Iubilens est, Leui. 25, 72. interp̄tes hn̄t ad patriā. i. ad Paradysum, q uera patria est scdm gloss. interl'. Leui. 27 Quū Iubilei uenerint dies sctificatus erit dn̄o. glossa trāseūte tpe pn̄tis uitæ, pro q̄ nota, ꝙ mgr̄ in scho. hist. sup Exo. narrat, ꝙ Moses duxerat in uxorē filiā regis Aethiopiæ, & quū in patriā redire uoluisset, eū impedire nitebatur uxor sua, Moses ergo tanq̄ uir pitus astroꝝ, sculpsit in gēmas duas imagines hui⁹ efficatiæ, ut una memoriā, altera obliuionē cōferret, Cūq; paribus. i. sil'ibus annulis eas inseruisset obliuionis annulū uxori p̄buit, & memorię annulū sibi tulit, cœpit ergo mulier obliuisci sui uiri, & Moses libere ad patriā & possessionē rediit. Tropologice, iuxta sn̄iam Platonis ad hoc aīa data est corpi ut acqrat sciētias & uirtutes, & tandē redeat

ad principiũ vñ exiuit. Aius itaq; hũan⁹ natione cœlestis per Mosen designat, cũ carne terrena p Aethiopissam designata cõiugiũ trahit, qñ corpi ifundit. Et aius rõnalis naturalr deside rat beatitudinẽ, & in cœlũ reuerti, sed uxor i. sensualitas, eum ipedit, ideoutẽdũ ẽ cautela Mosi, ut duos ãnulos in gẽmis fa ciam⁹, & annulũ obliuiõis tradam⁹ carni, q annul⁹ ẽ recogni tio mortis. Psal. Obliuiõi dat⁹ sum tãq; mortu⁹ a corde, Sed an nul⁹ memoriæ ẽ recogitatio pfiæ æternæ. Psal. In memoria æterna erũt iusti. Et sic qlibet Iubilarius libere ad possessiones & mãsiones cœlestes ad angelos Iubilũ redire poterit q̃d no bis concedat in ultimo Iubileo tuba nouissima canente, Chri stus in secula benedictus, Amen.

FINIS.

Diete triginta a Colonia versus Romã in sensu locali & reali hoc ordine notantur, secũ dum cõmunem cursum Romipetarum.

¶Prima dieta, a Colonia p Bonnam ad Wynteren.
II. Per Andernacum ad Confluentiam.
III. Per Bopardiam, & per sanctum Goarem ad We saliam uel Bacharacum.
IIII. Per diuersa loca ad Maguntiam.
V. Per Oppenhem ad wormatiam
VI. Ad Spyram.
VII. Transtretando Rhenum in Huysen, ultra progre diendo per Bruxellam ad Mariam in Bretten.
VIII. Per Feyghien ad Kanstat,
IX. Per Eslyngiam ad Gyppingen.
X. Per Geysslingen ad Vlmam.
XI. Ad Memnyngen.
XII. Ad Kempedonam.
XIII. Per Nesselwangel ad Fyltz.
XIIII. Per pontẽ in Reuytten, & per Clu am Cæsaris, & trãscenso mõte Verrer ad Nazareyth sub pede montis
XV. Per Impss & Landeck ad Broytz.